

Cselik Ágnes

REBORN BABÁK

WORLD PRESS PHOTO

2021-10-21 | ESSZÉ, WORLD PRESS PHOTO

Az újszülötthöz megtévesztésig hasonlító *reborn baba* neve legalább olyan félrevezető, mint maga a baba, hiszen valójában senki sem született újjá, még akkor sem, ha a szenvedélyes gyűjtők és a csecsemőápolást tanuló hallgatók mellett gyermektelen, vagy gyermeküket elvesztő, a perinatális gyászt feldolgozni képtelen nők (de korántsem csak és kizárólag nők!) rendelnek akár fénykép alapján, az elhunyt gyermek vonásait idéző babát. Bizarr világunkra jellemzően a gyanútlan szemlélőben először gyengédség éled a baba láttán, a következő pillanatban azonban, a megértés és a helyzet felmérése szinte mindig elutasítást, olykor undort vált ki.

meglepetéscsomag

A reborn babák világának – az oktatási célú felhasználáson kívül – szinte csak szenvedélyes és szenvedő szereplői vannak. Az interneten könnyen rábukkanhatunk olyan videóra ^[1], amelyben a család férfitagja izgatottan bontogatja a hatalmas meglepetéscsomagot, majd hátrahőköl, amikor meglátja, hogy egy bebugyolált emberforma lapul a doboz mélyén, és amikor megpillantja a baba arcvonásait, szívet tépő zokogással fejt le a baba fejéről a nejloncsomagolást. Hosszasan lehetne elemezni, vajon ki és miért rendel családtagjának az elvesztett gyermek képére formált szilikonpótlékot, vajon hosszútávon mit kezd ezzel a megajándékozott, és főleg, ki és miért gondolja, hogy a felkavaró, morbiditásában is nagyon fájdalmas eseményt amatőr videón rögzíteni és a világhálón publikálnia kell?

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az elhunyt gyermek megörökítése – nem ilyen modern eszközökkel – korántsem új jelenség. Számos tanulmány [2] látott napvilágot arról, hogy a 20. század elején egész Európában szokás volt a halott gyermeket ünneplőbe öltöztetni, kifesteni; köré rendezték az élő családot (apa, anya, testvérek), így mintegy „természetesen” kedves családi fotográfia készülhetett, ahol élő és holt egylényegűvé vált, megőrződött a családi harmónia illúziója. Ennek a hamis illúzióknak újjászületése és megtestesülése a reborn baba.

Valószínű, hogy a halott gyermek „pótlása” nem segít, hanem patológiás görcsbe ránt. A gyász helyett a matériába kapaszkodás ellehetetleníti a veszteség megértését. A pótlék átveszi a főszerepet, és nem engedi, hogy az élet a saját medrében folyjon tovább.

piknik

A reborn babák másik nagy rajongói tábora a gyermektelen „anyák” csoportja, akik valódi gyermek helyett öltöztetik, pelenkázzák, fürdetik, tisztába teszik, etetik, altatják és sétáltatják „gyermeküket”.

A reborn babán kívül minden más valódi: igazi az anyai gyengédség, amivel a babához fordulnak, igaziak a ruhák, a kiegészítők és a babakozdók is. Valószínű, hogy egy-egy nagyvárosban mindenki találkozott már reborn babát sétáltató „anyával”. Egy időben a reborn babás „anyák” a Margitszigeten rendszeresen piknikeztek „újszülöttjeikkel” ^[3]. A reborn babás anyacsoportok létezését titok övezi, mert Magyarországon a társadalom többnyire elutasító a babás szenvedéllyel szemben, az „anyák” pedig nagyon sérülékenyek. Az Egyesült Államokban a reborn babáknak nyílt kultusza van. Se szeri, se száma az olyan videóknak, ahol a baba első alkalommal vásárol az „anyjával” stb.

A klasszikus baba játékszer – a reborn baba szerelem, nem gyerekeknek való. Ha átmenetileg segít is megkapaszkodni, addiktív, beteges kötődést okoz, és hosszabb távon elszigeteli és elmagányosítja tulajdonosát.

Karolina Jonderko képei tökéletesen visszaadják a reborn babás családok életének látszatvalóságát. A szilikoncsecsemő ajkát gondosan alakítja a gyártó keze, haja és szempillája emberi eredetű, finom bőrén áttetszenek az erek. A drágább modelleknek szívverése is van, babaillatúak, méretük és súlyuk megegyezik a valóságos újszülöttével. Geppetto Pinocchiója durva tákolmány a reborn baba tökéletességéhez képest. Valóság és látszat határa veszélyesen összemosódik – de nem tűnik el.

1. www.thesun.co.uk/living/4188029/dad-lifelike-baby-doll-stillborn-son/ ↑

2. Szabó Tünde Judit: *Postmortem fotók* https://liget.org/cikk.php?cikk_id=2830 ↑
3. www.szuloklapja.hu/hirek-erdekessegek/4676/mi-mindenre-kepes-egy-no-aki-elvesziti-legnagyobb-kincset-a-gyermeket-egy-edesanya-gondolatai-a-reborn-babak-kapcsanhtml ↑

kép | Karolina Jonderko, Lengyelország: Új(já)szülöttek Hosszú távú munkák, 2. díj

Az „új(já)szülött” babák először az 1990-es években jelentek meg. A hiperrealisztikus baba minden részletére ügyelnek: van anyajegye, erezete, könnye és nyála. A még alaposabban kidolgozott babában elektronikus eszköz szimulálja a szívverést, a légzést és a szopást. A baba általában vinilből készül, a valóságűbbek szilikonból. A szempillákhoz emberi haját használnak, és az elkészült baba néha igazi „újszülött” illatot is kap. Akár úgymint megvásárolható, mintha örökbe fogadták volna: „örökbefogadási” vagy „születési” iratokkal együtt. A vásárlók többnyire babagyűjtők, de akadnak olyanok is, akik átéltek traumát, például vetélés után a meg nem született gyermek pótlására használják. A fotós arra törekedett, hogy megmutassa, a mesterséges babák hogyan váltanak ki valódi érzelmi reakciókat a felnőttekben.